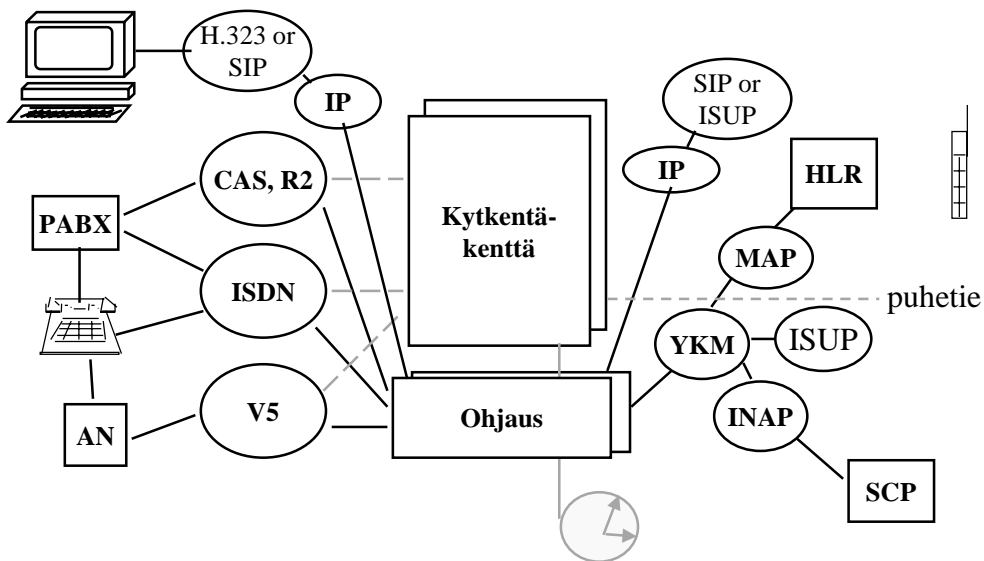

Televerkon synkronointi

ITU-T:n suositukset
G.810, G.811, G.812, G.823

Kurssin kuva välitysjärjestelmästä

Ajastuksen tarkkuus

- ✓ **UTC - Universal Time Coordinated: virhe on luokkaa 10^{-13}**
- ✓ **Televerkon Primaari Referenssikellon (PRC) tarkkuus 10^{-11}**
- ✓ **Taajuusepäätarkkuus jaetaan**
  - § **Jitter (värinä): lyhytaikaiset (yli 10 Hz) muutokset**
  - § **Wander(vaeltelu): alle 10 Hz muutokset**
  - § **pitkäaikainen taajuuspoikkeama**

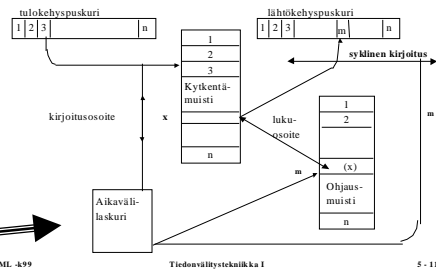
Ajastuspoikkeamien vaikutukset

- ✓ **regeneroinnissa bittivirheitä**
- ✓ **analogisten signaalien laatu heikkenee**
- ✓ **luiskahduksia**
  - § **PCM signaalissa toistetaan tai menetetään kehys**

Synkronointisignaalien käyttö keskuksessa

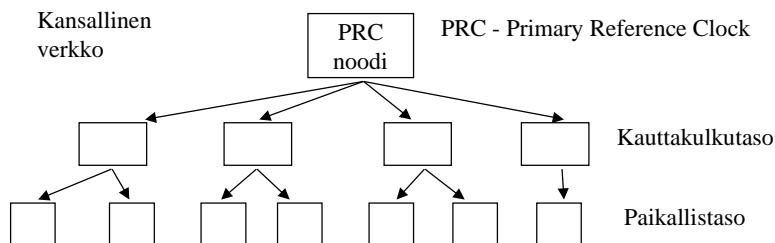
- ✓ Kytkeäntäntän synkronointi tuleviin ja lähteviin PCM-signaaleihin.
- ✓ Sisäisen tiedonsiirron kytkeäntäntäliitännöiden synkronointi kytkeäntäntän nopeuteen.

Aikaporras - sarjakirjoitus-osoiteluku

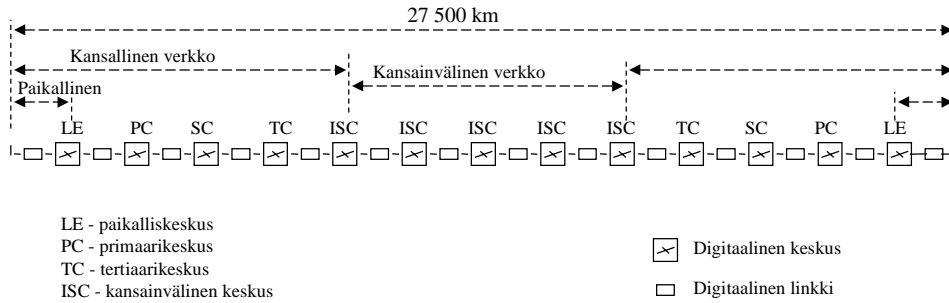
Ajastuspoikkeamien ja niiden vaikutusten vähentämiseksi

- ✓ televerkon solmut on kytketty synkronointiverkkoon
- ✓ luiskahdukset suoritetaan kontrolloidusti

Synkronointiverkko on useimmiten hierarkinen. Myös kellojen keskinäisestä synkronoinnista puhutaan suosituksissa (ITU-T G.811).

Hypoteettinen referenssiyhteys

*Päästä päähän ajastusvaatimuksia tarkastellaan referenssiyhteyttä vasten.
Yhteysvälikohtaiset ajastusvirheet summautuvat päästä päähän yhteydellä.*

Synkronoimalla kansalliset verkot molemmissa päissä ajastusvirheitä vähennetään plesiochroniseen toimintaan verrattuna.

Kansainväliset yhteydet ovat useimmiten plesiochronisia.

Verkot voivat olla

✓ Täysin synkronoituja

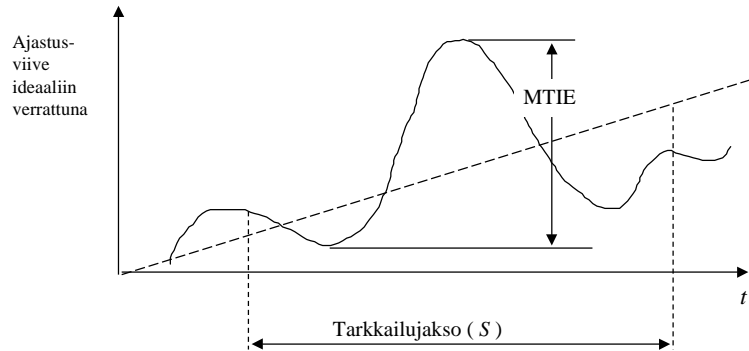
✓ Plesiochronisia

✓ Sekaverkkoja

§ koostuvat synkronoiduista osaverkoista

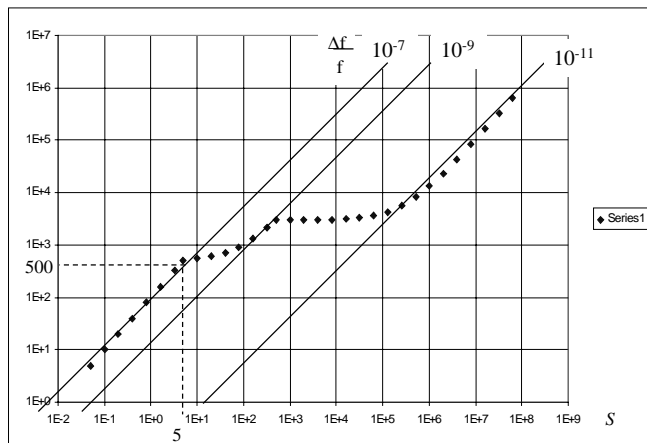
MTIE - maximum time interval error

- ✓ ajastussignaalin viiveen huipusta huippuun vaihtelun maksimi tarkkailujakson aikana vrt. ideaaliseen ajastukseen

PRC:n suurin sallittu ajastusvirhe

MTIE ns

Kuinka usein luiskahtaa

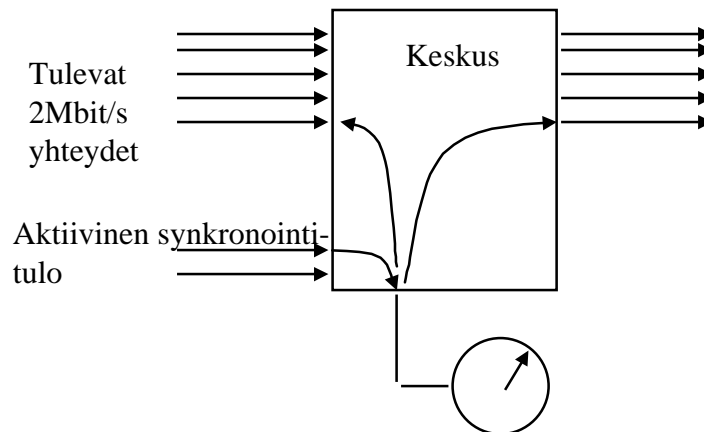
- Jos yhteyden molemmat päät on sisäisesti synkronoitu PRC -kelloihin, teoreettisesti luiskahduksia tulee noin kerran 70 päivässä.
- Referenssiyhteydellä luiskahduksia on teoreettisesti kerran $70/12 = 5.8$ päivässä tai jos kansalliset osuudet on synkronoitu kerran $70/4 = 17.5$ päivässä
- Luiskahdusvaatimus päästä päähän on kuitenkin löysempi:

Keskimääräinen luiskahdustiheys	Osuus ajasta 1v kuluessa
alle 5/ 24h	98,90 %
5/24h . . . 30/1h	alle 1%
yli 30/1h	alle 0,1%

Keskuksen kellojärjestelmä

- Mahdollistaa sekä plesiochronisen että alisteisen (slave mode) toiminnan
- Kellon tarkkuus valitaan sen mukaan, missä kohtaa synkronointihierarkiaa keskus sijaitsee
- Kykenee synkronoitumaan useisiin PCM-signaaleihin ja valitsemaan niistä sopivimman (ensisijainen, toissijainen jne)
- Sisältää ajastuksen säätöalgoritmin (digitaalinen vaihelukko), joka pyrkii eliminoimaan
  - äkinäiset ajastusmuutokset, jotka johtuvat siirtoverkosta (esim. puolenvaihto)
  - värinän
  - ja seuraamaan tasaisesti tulevaa synkronointisignaalia

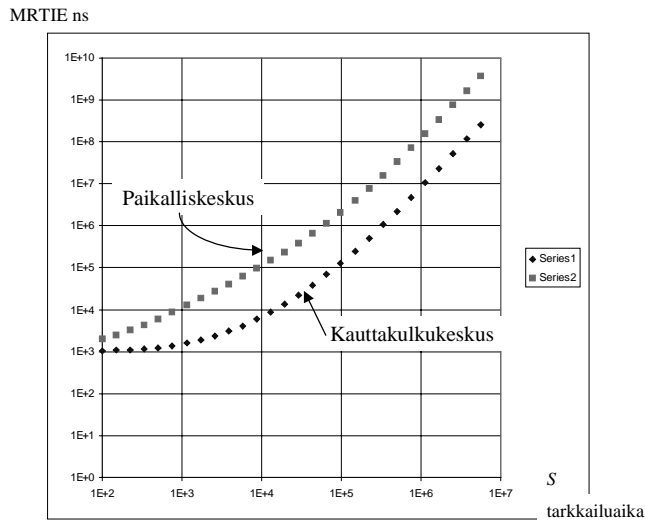
Luiskahduksia sattuu yhteyksillä, joiden tahti poikkeaa keskuksen valitsemasta tahdistista

Keskuksen kello seuraa synkronointisignaalia

- Mittarina käytetään suhteellista virhettä: MRTIE - maximum relative time interval error : $MRTIE \leq 1000 \text{ ns}$ ($S \geq 100\text{s}$).
- Tämä kertoo kuinka hyvin synkronointisignaalia pitää pystyä seuraamaan kun käytettävissä on lähes virheetön tulosignaali.
- Kun yksikään synkronointitulo ei ole riittävän hyvä, keskuksen kello siirtyy plesiokroniseen toimintaan automaattisesti
- Plesiokronisessa toiminnassa keskuksen kellon $MRTIE \leq (a S + 1/2 b S^2 + c) \text{ ns}$ (ks. seur. kalvo).
- Tuloja valvotaan koko ajan ja kun signaali taas ilmestyy, joko komennolla tai automaattisesti voidaan siirtyä takaisin alisteiseen toimintaan.

Keskuksen MRTIE plesiokronisessa toiminnassa

Keskuksen kellon stabiilisuus

Stabiilisuutta mitataan ikääntymisellä ($b = \text{ageing}$) - lämpöstabiloidulle kiteelle tämä on luokkaa $n \times 10 \exp -10/\text{päivä}$.

$MRTIE \leq (a S + 1/2 b S^2 + c)$ ns, $S = \text{tarkastelu aika väli}$, ja
 a - kuvaa kellon alkuasetuksen tarkkuutta.

	Transit noodin kello	Paikallisnoodin kello
a	0.5 vastaa taajuuden alkusiirtymää 5×10^{-10}	10.0 1×10^{-8}
b	1.16×10^{-5} vastaa ikääntymistä 10^{-9} /päivä	2.3×10^{-4} vastaa ikääntymistä 2×10^{-8} /päivä
c	1000	1000